

بایسته‌های سند تحول عدالت‌گرا در دولت سیزدهم

حسین سرآبادانی تفرشی

"هر دولتی باید جهت تغییر در شرایط کشور با یک نقشه راه معین حرکت کند؛ اما حسب تجربه دهه‌های گذشته در سرزمینمان، پیشگیری از آسیب‌های گرایش به سندنوئسی‌های متعدد و شناسایی حلقه‌های مفقوده‌ای که منجر شده تا این اسناد ملی در حد شعارهای جذاب باقی بماند. "حسین سرآبادانی تفرشی پژوهشگر عدالت‌پژوهی مرکز رشد دانشگاه امام صادق(ع) در یادداشتی تحلیلی در تسنیم آورده است: به ۹ محور که هر سند تحول که جهت‌گیری تحقق عدالت اجتماعی دارد باید به آن توجه کند، پرداخته است. وی معتقد است هر دولتی باید جهت تغییر در شرایط کشور با یک نقشه راه معین حرکت کند؛ اما حسب تجربه دهه‌های گذشته در سرزمینمان، پیشگیری از آسیب‌های گرایش به سندنوئسی‌های متعدد و شناسایی حلقه‌های مفقوده‌ای که منجر شده تا این اسناد ملی در حد شعارهای جذاب و فاقد کارکرد باقی بماند، ضروری است.

حسب پیش از شش دهه تجربه سندنوئسی، شکاف سخن تا عمل در نظام تصمیم‌گیری و اداری کشور وسیع و گسترده بوده است. ایده‌هایی که روی کاغذ باقی مانده و تغییری را آسمان نیخشیده است. ظهور و تقویت پدیده «فریبگی و تورم اسناد بالادستی»، عملاً «انسجام سیاسی» را از نظام خط‌مشی‌گذاری کشور سلب کرده و راه را برای انجام اصلاحات اقتصادی سخت‌تر کرده است. به عنوان مثال، ابلاغ بیش از ۳۴ عنوان سیاست‌های کلی نظام در بخش‌های مختلف، ۱۱ برنامه پنج‌ساله توسعه، مجموعه اسناد بالادستی درون دستگاهی و در نهایت عنوان بین سال، تنها بخشی از این اسناد بالادستی است که در تلاش هستند جهت‌گیری کلان ملی را مشخص و معین کنند. مرور این اسناد بالادستی نشان می‌دهد که معمولاً ایده‌های خیلی خوب صرفاً کنار یکدیگر جمع شده و دائماً به شکل‌های مختلف بازتولید می‌شوند. طنز تلخ ماجرا آن است که دستگاه‌های اجرایی نیز دقیقاً گاه از موضع «رهبری نظام» که مأموریتشان اساساً ارائه جهت‌گیری کلان مسیر کشور است، به ارائه همان برنامه‌های کلان در مقام اجرا مبادرت می‌کنند؛ بی آنکه تغییری در سطح سیاست و برنامه طراحی شده، دیده شود. پیامد این فرآیند در نظام تصمیم‌گیری ملی، تکرار و تکرار و تکرار است. تکراری که مثل همیشه برای مردم هم مالدت‌آور است و طبعاً امکان همراهی مردم را به عنوان پایه اصلی تغییر سلب می‌کند. این مسئله در حیطه عدالت از پیچیدگی‌ها و البته اهمیت بیشتری برخوردار است. تبعیض، ساختارهای ظالمانه و مولد انواع نابرابری‌های ناموجه، به شدت جان‌سخت و مقام‌اند و امکان تغییر در آن‌ها، به آسانی آنچه روی کاغذ در قالب سندهای تحول نوشته می‌شود، نیست. بدین جهت با مرور زمان، آنچه در قالب اسناد برنامه‌ای ارائه می‌شود، در حد شعار باقی می‌ماند و امید اجتماعی نسبت به کارآمدی و اثربخشی آن‌ها را به حداقل ممکن کاهش می‌دهد. دولت سیزدهم با تأکید رئیس‌جمهور رئیسی، در قالب تیمی در حال نگارش سند تحول دولت در حیطه‌های مختلف مانند نظام اداری، مالیات، یارانه، نظام بانکی و... است. از سوی دیگر با معرفی اعضای کابینه، احتمالاً برخی از وزرای پیشنهادی نیز بعد از رأی اعتماد به مجلس، اقدام به ارائه سند تحول در حیطه‌های مختلف نمایند. تغییر و تحول در هر حوزه‌ای به نقد عدالت نیازمند اولاد ایده‌معینی از تغییر و ثابا نباشت آموزه‌ها تجربه‌های گذشته با رویکرد یادگیری ملی است.

طبیعی است که هر دولتی باید جهت تغییر در شرایط کشور با یک نقشه راه معین حرکت کند؛ اما حسب تجربه دهه‌های گذشته در سرزمینمان، پیشگیری از آسیب‌های گرایش به سندنوئسی‌های متعدد و شناسایی حلقه‌های مفقوده‌ای که منجر شده تا این اسناد ملی در حد شعارهای جذاب و فاقد کارکرد باقی بماند، ضروری است. متأسفانه در دهه‌های گذشته، سندنوئسی تنها به رفتاری صرفاً نمایشی و با ارائه این تصویر به افکار عمومی که «دستگاه اجرایی کشور، در حال اقدام و فعالیت برای تغییر شرایط است» مبدل گشته است.

با این ملاحظات، هر سند تحول که جهت‌گیری تحقق عدالت اجتماعی را به عنوان یکی از اهداف خود دنبال می‌کند، لازم است به نکات زیر توجه نماید: یک: انتخاب سطح درست تغییر در سندهای تحول لازم است. گاهی تغییر در سطح نقشه کلان است و گاه تغییر تنها به ساختارهای اجرایی و اداری منحصر می‌شود. با وجود اهمیت بخش دوم، عمده مسائل اجتماعی ریشه در نقشه کلی و به تبع ذهبت نظام تصمیم‌گیری کشور دارد. از این سطح تغییرات، به عنوان تغییرات در سطح «ترتیب نهادی» یاد می‌شود. مثلاً ترتیب نهادی مصادیق گوناگون در نظام اقتصادی دارند: از قواعد و مقررات تخصیص منابع مالی همچون مکانیسم‌های خلق پول گرفته تا مقررات مربوط به مالیات، قوانین پایه مالکیت و نظام مولدیت. دود عدالت تنها با سند تحقق نمی‌یابد؛ عدالت مجری شجاع و قاطع می‌خواهد. دولت دست‌عصاو گرفتار روزمرگی کارها و انتخاب‌هایشان را از روزهای سخت به روزهای سخت‌تر عقب می‌اندازد. هر چه از دهه‌های گذشته به جلو آمدیم، نهاد دولت در ایران مخاطرات شده است. هر گونه اصلاح ساختاری نیازمند نوعی جسارت در پذیرش تبعات و پیامدهای اجتماعی این اصلاحات ساختاری است. سوم: سند تحول باید به مسئله «وابستگی به مسیر» در اقدامات توجه کند. انتخاب‌های جدید دولت، تابعی از انتخاب‌های گذشته است. به تعبیر نهاد گرایان، توالی انتخاب‌ها قدرت تحول و اصلاح مسیر را برای دولت دشوار می‌کند و تصمیمات گذشته دولت‌ها، بخش زیادی از درجه آزادی آینده آن‌ها را به گروگان می‌گیرد. حرکت به سمت آینده مطلوب باید به صورت کاملاً گام‌به‌گام و همراه با اصلاح نهادها، قواعد بازی و نظام منافع بازیگران باشد. تمرکز به این نکته مهم می‌تواند موضوع «دوره گذار» را بیش از پیش در جسته سازد و اساساً یک رکن سند تحول، ملاحظه بستر اجرای تصمیمات است، بستری که به یکباره قابلیت گسست ندارد. چهارم: سند تحول، نظریه تغییر و نظریه اقدام به صورت همزمان می‌خواهد. مشارکت‌دهی نهیگران از سوی دستگاه‌های اجرایی در زمینه تدوین هر دو نظریه مفید فایده است. علاوه بر آن، این مشارکت موجب می‌شود تا بتوان از آن‌ها در امر حیاتی و اساسی اشاعه سند تحول نیز استفاده کرد. اتمام نگارش متن سند تحول، اتمام فرآیند سندنوئسی نیست؛ نقطه آغاز و حیات آن به مثابه یک موجود زنده است که باید در جامعه تنفس کند. پنجم: تحقق عدالت، نگاه سیستمی می‌خواهد. بدین جهت توجه به روابط علی-اجتماعی در این سند تحول لازم است. اجزای سند تحول باید ارتباط منطقی با ایده مرکزی داشته باشد و میان خودشان نیز نوعی ارتباط منسجم دیده شده باشد. التزام به مکتب و الگوی مشخص در انتخاب سیاست‌ها نیز مانع رفتارهای زیگزاکی و نوسان گونه خواهد شد. ششم: عدالت باید علاوه بر سند، وارد نظام بوروکراسی و اداری کشور شود.

ادامه در صفحه ۲

مدیر کل امور مرزی وزارت کشور اجرای طرح اسکان موقت اتباع افغانستانی در سه استان مرزی ایران

۲

رئیس اتحادیه گازهای طبی خبرداد تولیدکنندگان اکسیژن صنعتی هم‌پای کار تولید اکسیژن طبی آمدند

۴

چرایی برابری اجاره‌بها و قیمت خرید خانه در گزارش «اقتصاد سرآمد» موازنه اجاره‌بها باقیمت مسکن

۲

بررسی «اقتصاد سرآمد» از شاکله وجودی خروج رنو از ایران!

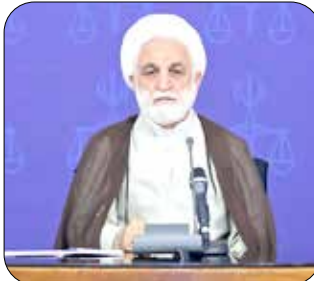
در دوراهی اعتماد به فرانسوی‌ها

روزنامه اقتصاد سرآمد ۴

رئیس قوه قضاییه

پارتی بازی و رشوه هرگز قابل تحمل نیست

رئیس قوه قضاییه گفت: پارتی بازی و رشوه در هر دستگاهی که باشد ناپسند است، اما در دستگاه قضا هرگز قابل تحمل نیست و باید با آن مقابله کرد. به گزارش اقتصاد سرآمد،

حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای که در آستانه ۳۶ مرداد «سالروز بازگشت آزادگان به کشور» در آیین تجلیل از همکاران آزاده دستگاه قضا سخن می‌گفت، با تسلیت ایام عزیت آلاله تاکید کرد: اگر تقرب به خدا و انمه هدی را می‌خواهیم باید به امام حسین (ع) توسل جوییم که این مسیر نزدیکترین و بهترین مسیر تقرب است. وی با تفسیر فرازی‌ای از زیارت عاشورا

خاطر نشان کرد که «آئی سلم لمن سالمکم الی يوم القیامه» و «ولی لمن والاکم و عدوالمن عاداکم الی يوم القیامه» تأکیدی بر استقامت و پایداری پویندگان راه امام حسین (ع) و حضرت سجاد (ع) و حضرت زینب (س) در مسیر حق تا روز قیامت است. رئیس دستگاه قضا با اشاره به مطالبات آزادگان درباره اجرای مفادی از قانون جامع ایثارگران و قانون حمایت از آزادگان، اظهار داشت: بدهی است که قانون باید اجرا شود و اگر قانونی بر زمین مانده و اجرا نشده، ما مسئول هستیم. حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای بر این نکته نیز تاکید کرد که نه تنها باید قوانین مربوط به حمایت و تکریم ایثارگران و آزادگان اجرا شود، بلکه باید تلاش شود شأن آن‌ها حفظ شده و مشکلاتی که دارند با اولویت برطرف شود. رئیس قوه قضاییه با اشاره به رنج‌های ایثارگران و خانواده‌های آن‌ها تصریح کرد: شرایطی که آزادگان عزیز در اردوگاه دژخیمان صدامی تحمل کردند و زجرهایی که کشیدند، از حد تصور خارج است. حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای به ذکر خاطراتی از یک آزاده پرداخت و گفت: یکی از مبارزان قبل از انقلاب که زندان رژیم ستمشاهی را درک کرده بود، در زمان دفاع مقدس پی تابانه اصرار داشت که به جبهه برود و بعد از مدتی خبر رسید مفقودالثر شده است. وی ادامه داد: ۵ سال برای او سالگرد می‌گرفتند تا آنکه یک شب اعلام کردند همراه آزاده‌ها به کشور برگشته و ما وقتی به دیدن او رفتیم از بس در مدت اسارت سختی کشیده بود که حتی کسی از زنده بودن او اطلاع نداشت، دست و پایش خشک شده بود و توان را رفتن هم نداشت. رئیس قوه قضاییه گفت: هرچه آزادگان عزیز ما سختی و رنج کشیدند حقیقتاً خانواده‌های آن‌ها بیش از خودشان متحمل رنج و سختی شدند و ما نمی‌توانیم قدران این رنج و صبر آن‌ها باشیم. حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای به رئیس حوزه ریاست قوه قضاییه ماموریت داد مطالبات آزادگان همکار دستگاه قضا را تا رفع آن‌ها پیگیری کند. وی همچنین در بخشی دیگر از اظهاراتش تاکید کرد: ترک فعل در اجرای قانون در دستگاه‌های دیگر کار نادرستی است و مورد پیگیری قرار می‌گیرد، ترک فعل از سوی دستگاه قضایی به مراتب زشت‌تر و قبیح‌تر است. رئیس قوه قضاییه تصریح کرد کار گروهی برای بررسی و احصاء دقیق مشکلات و مسائل سیستم قضایی تشکیل شده تا راهکارهای حل این مشکلات را ارائه کند. حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای همچنین اضافه کرد کار گروهی نیز برای بررسی مشکلات مردم در بخش‌های مختلف قضایی تشکیل شده که با ۳۸۰ بازرسی میدانی و انجام نظر سنجی از همکاران قضایی و مردم گزارشی در این خصوص تهیه کرده که در اولین جلسه شورای عالی قضایی مورد بررسی قرار خواهد گرفت. رئیس قوه قضاییه از اطلاع دادرسی و ناتوانی در استیفای حق به دلیل فقدان آذله مثبت به عنوان مشکلات قضایی مردم یاد کرد و گفت: گاهی می‌بینیم که مردم به سادگی به برخی افراد اعتماد می‌کنند و بدون عقد قرارداد یا گرفتن شاهد معامله می‌کنند و به دیگران پول می‌دهند، یا وجه یک چک را بدون دریافت چک پرداخت می‌کنند که برای خودشان و دستگاه قضا مشکل ساز می‌شود. حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای یکی دیگر از مشکلات مردم در مراجعه به مراجع قضایی را برخورد نامناسب برخی قضات و کارمندان عنوان کرد و افزود: گاهی مردم گله‌مند هستند که یک قاضی یا کارمند ما بر خورد خوبی نداشته و به درشتی حرف زده و ما را از اتاق خود بیرون کرده است که بررسی‌های میدانی نشان می‌دهد برخی از این حرف‌ها درست است. وی ادامه داد: از آن طرف وقتی سراغ قاضی و کارمند خودمان می‌رویم می‌بینیم که مراجعه‌کننده زیادی دارد که خیلی از این افراد توقع و انتظار فوری برای رسیدگی به کارشان را دارند و یا فرافضد از یک نزاع به همکار ما مراجعه کردند و آنجا هم درگیری‌های اتفاق افتاده که غیر قابل تحمل است. رئیس قوه قضاییه از همکاران ایثارگر دستگاه قضا به عنوان زجر کشیده‌ها و دلسوزان انقلاب که تلاش کردند حق در جای خود قرار گیرد و از سلامت و راحتی خود برای برپایی عدالت هزینه کردند یاد کرد و از آن‌ها برای کاهش مشکلات نظام قضایی استمداد طلبید.

در مکتب، عشق سی ساله شد

نذرت به سلامتی می‌رسه

داروی کودکان محک نذر امسالتون باشه

زیر این سقف تنها آرزوی خانواده‌ها، بهبودی پاره تنشون از بیماری سرطانه و تمام تلاش ۳۰ ساله خانواده محک، کم کردن نگرانی تأمین هزینه درمان این قهرمان‌های کوچک برای خانواده‌هاشون بوده و هست.

با پرداخت نذر امسالتون به محک، فاصله بین آرزو و سلامتی را برای کودکان مبتلا به سرطان کوتاه کنید

روش‌های حمایت از کودکان محک

شماره کارت بانک ملی : ۰۵۹۰-۹۹۵۰-۹۹۱۱-۶۰۳۷
۰۲۱-۲۳۵۴۰ کزینه نیکوکاری ایلکیشن آپ

از این که به پیام ما توجه می‌کنید، سپاسگزاریم.